A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2008. október 2.*

A C-372/07. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Supreme Court (Írország) a Bírósághoz 2007. augusztus 6-án érkezett, 2007. július 30-i határozatával terjesztett elő az előtte

Nicole Hassett

és

a **South Eastern Health Board**

között,

Raymond Howard,

* Az eljárás nyelve: angol.

a **Medical Defence Union Ltd,**

az **MDU Services Ltd**

részvételével,

valamint

Cheryl Doherty

és

a **North Western Health Board**

között,

Brian Davidson,

a **Medical Defence Union Ltd,**

az **MDU Services Ltd**

részvételével folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: P. Jann tanácselnök, A. Tizzano (előadó), A. Borg Barthet, M. Ilešič és J.-J. Kasel bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,
hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. június 12-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Medical Defence Union Ltd és az MDU Services Ltd képviseletében R. Bourke solicitor, valamint B. Murray BL és N. Travers BL,

– R. Howard és B. Davidson képviseletében D. McDonald SC és E. Regan SC,

– az ír kormány képviseletében D. O'Hagan, meghatalmazotti minőségben, segítője: J. O Reilly SC,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében A.-M. Rouchaud-Joët és M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.) 22. cikke 2. pontjának értelmezésére irányul.

2 A kérelmet R. Howard és B. Davidson (a továbbiakban: az orvosok) és szakmai érdekvédelmi szervezeteik, a Medical Defence Union Ltd, illetve az MDU Services Ltd nevű társaságok (a továbbiakban: MDU) között folyamatban lévő két peres eljárás keretében terjesztették elő, amelyben az orvosok kártalanítást és/vagy a költségekhez való hozzájárulást kértek az MDU-tól bármely összeg vonatkozásában, amelyet az őket

korábban foglalkoztató egészségügyi intézmények kártalanítási igénye alapján a terhükre megítélnek, ezen egészségügyi intézményekkel szemben N. Hassett és C. Doherty által orvosi műhiba miatt indított kártérítési eljárás keretében.

Jogi háttér

3 A 44/2001 rendelet (11) preambulumbekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg, és a joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a per tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő joghatósági okot kíván meg. […]”

4 Az említett rendelet 2. cikkének (1) bekezdése szerint:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

5 Ugyanezen rendelet 5. cikke értelmében:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban perelhető:

(1) a) ha az eljárás tárgya egy szerződés vagy egy szerződéses igény, akkor a kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt;

[…]

(3) jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet;

[…]”

6 A 44/2001 rendelet 6. cikke szerint:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy perelhető továbbá:

[…]

2. harmadik félként szavatossággal vagy jótállással kapcsolatos vagy bármely más, harmadik fél perbevonásával folyó perben az eredeti eljárás bírósága előtt, kivéve, ha ezeket az eljárásokat kizárólag azzal a céllal indították, hogy a harmadik felet kivonják az ügyében egyébként joghatósággal rendelkező bíróság eljárása alól;

[…]”

7 Végül az említett rendelet 22. cikke értelmében:

„A lakóhelyre való tekintet nélkül a következő bíróságok kizárólagos joghatósággal rendelkeznek:

[…]

2. olyan eljárásra, amelynek tárgya társaság vagy más jogi személy, illetve természetes vagy jogi személyek társulásának érvénytelensége vagy megszűnése, létesítő okiratának érvényessége vagy ezek szervei határozatának érvényessége, annak a tagállamnak a bírósága, ahol a társaság, jogi személy vagy társulás székhelye található […];

[…]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

8 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, hogy az alapeljárások tárgya az N. Hassett és C. Doherty által két egészségügyi intézménnyel szemben az ezen intézmények alkalmazásában álló két orvos (az orvosok) állítólagos műhibája miatt bekövetkezett súlyos károsodás miatt az ír bíróságok előtt indított két kártérítési kereset. E keresetek tárgyában egyezség jött létre, amelyek keretében mindkét felperes részére kártérítést fizettek.

9 Ezen eljárások keretében az érintett egészségügyi intézmények perbe hívták az orvosokat annak érdekében, hogy az említett kártérítési keresetek vonatkozásában hozzájárulás vagy kártalanítás fizetésére való kötelezésüket kérjék.

10 Az orvosok az alapeljárás tényállásának időpontjában az MDU tagjai voltak. Az MDU az angol jog szerinti korlátolt felelősségű társaságként létrehozott szakmai érdekvédelmi szervezet, amelynek székhelye az Egyesült Királyságban van, és amelynek rendeltetése, hogy segítséget és kártalanítást nyújtson tagjai számára az általuk állítólagosan elkövetett szakmai műhibákkal kapcsolatos eljárások keretében.

11 Az orvosok erre tekintettel kártalanítást és/vagy a költségekhez való hozzájárulást kértek az MDU-tól bármely összeg vonatkozásában, amelyet az érintett egészségügyi intézmények kártalanítási igénye alapján a terhükre megítélnek. Az MDU alapszabályának 47. és 48. cikke alapján, amelyek értelmében a kártalanítási kérelmekre vonatkozó határozat az igazgatóság korlátlan mérlegelési jogkörébe tartozik, az MDU elutasította az orvosok kártalanítás iránti kérelmét.

12 Mivel az orvosok álláspontja szerint az elutasító határozatok sértik az alapszabályban biztosított jogaikat, a High Court 2005. június 22-i határozata alapján perbe hívták az MDU-t.

13 Az MDU alaki kifogással élt a perbehívási végzés hatályon kívül helyezése végett. Arra hivatkozott, hogy a vele szemben benyújtott kérelmek az igazgatóság által hozott határozatok érvényességével kapcsolatosak, és ezért e kérelmekre a 44/2001 rendelet 22. cikkének 2. pontja alkalmazandó, így a brit, nem pedig az ír bíróságok rendelkeznek kizárólagos joghatósággal.

14 Az orvosok ezzel szemben arra hivatkoztak, hogy tekintettel a kérelmük jellegére, a 44/2001 rendelet 5. cikkének 1. és 3. pontja és 6. cikkének 2. pontja alapján az ír bíróságok rendelkeznek joghatósággal. Különösen arra hivatkoznak egyrészt, hogy az MDU megsértette szerződéses kötelezettségeit azáltal, hogy nem vizsgálta meg megfelelően a hozzá benyújtott kártalanítás iránti kérelmeket. Másrészt, mivel a szakmai műhiba miatt ellenük indított keresettel kapcsolatban már eljárt az orvosok védelmében, az eljárásnak ezen előrehaladott szakaszában nem tagadhatta volna meg tőlük a kártalanítást.

15 Az MDU által benyújtott alaki kifogás azzal az indokkal került elutasításra, hogy az orvosok kérelmei nem tartoznak az említett rendelet 22. cikke 2. pontjának hatálya alá. Az MDU fellebbezést nyújtott be a Supreme Courthoz, amely az eljárást felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal végett az alábbi kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Amennyiben orvosok, valamely tagállam joga szerint bejegyzett társasági formában, abból a célból alapítanak szakmai érdekvédelmi szervezetet, hogy az ebben a tagállamban és egy másik tagállamban gyakorló tagjaik számára a hivatásuk gyakorlására tekintettel segítséget és kártalanítást nyújtsanak, és az ilyen segítség és támogatás nyújtása a társaság igazgatóságának határozatától függ, amely a társaság alapszabálya szerint az igazgatóság korlátlan mérlegelési jogkörébe tartozik, azokat az eljárásokat, amelyekben a segítséget és a kártalanítást a másik tagállamban gyakorló orvostól ezen előírás alapján megtagadó határozatot az érintett orvos szerződéses vagy egyéb jogainak a társaság általi megsértése miatt megtámadja, olyan eljárásoknak kell-e tekinteni,

amelynek tárgya a [44/2001] rendelet 22. cikkének 2. [pontja] értelmében a társaság valamely szerve határozatának érvényessége, és ezért azon tagállam bíróságainak van-e kizárólagos joghatóságuk, ahol a társaság székhelye található?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

16 E kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, úgy értelmezendő-e a 44/2001 rendelet 22. cikkének 2. pontja, hogy e rendelkezés értelmében valamely társasági szerv határozatainak érvényességére kihat a jelen ügyben szereplőhöz hasonló olyan eljárás, amelynek keretében az egyik fél arra hivatkozik, hogy a társaság valamely szerve által hozott határozat megsértette azon jogokat, amelyek az említett felet állítása szerint a társaság alapszabályából eredően megilletik.

17 E kérdés megválaszolásához emlékeztetni kell egyrészt arra, hogy a 44/2001 rendelet rendelkezéseit e rendelet rendszerére és célkitűzéseire figyelemmel, önálló módon kell értelmezni (lásd többek között a C-103/05. sz., Reisch Montage ügyben 2006. július 13-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-6827. o.] 29. pontját).

18 Másrészt, amint az a 44/2001 rendelet (11) preambulumbekezdéséből következik, az alperes lakóhelyén alapuló joghatóságnak mindenkor megállapíthatónak kell lennie,

kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a per tárgya eltérő joghatósági okot kíván meg. Az ilyen eseteket ezért megszorítóan kell értelmezni.

19 A Bíróság pontosan ilyen értelmezést fogadott el a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o.; a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) 16. cikkének rendelkezéseit illetően, amely rendelkezések lényegében azonosak a 44/2001 rendelet 22. cikkének rendelkezéseivel. A Bíróság e tekintetben ugyanis megállapította, hogy a Brüsszeli Egyezmény említett rendelkezése, mint az egyezmény általános joghatósági szabályai alóli kivétel, nem értelmezhető a céljához képest kiterjesztő módon úgy, hogy annak eredményeként a felek elvesztenék a fórum megválasztásának egyébként őket megillető jogát, és bizonyos esetekben olyan bíróság elé kerülnének, amely egyik félnek sem lakóhely szerinti bírósága (lásd a 73/77. sz. Sanders-ügyben 1977. december 14-én hozott ítélet [EBHT 1977., 2383. o.] 17. és 18. pontját, a C-8/98. sz. Dansommer-ügyben 2000. január 27-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-393. o.] 21. pontját, valamint a C-343/04. sz., ČEZ-ügyben 2006. május 18-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-4557. o.] 26. pontját).

20 Amint azt egyébként a Brüsszeli Egyezményre vonatkozó Jenard-jelentés (HL 1979. C 59., 1. o.) is alátámasztja, a társaság székhelye szerinti tagállam kizárólagos joghatóságát előíró kivételnek lényegében a joghatóság összpontosítása a célja annak elkerülése érdekében, hogy egymásnak ellentmondó határozatok szülessenek a társaság létezését és szervei döntéseinek érvényességét illetően.

21 Amint az említett jelentésből szintén kitűnik, a társaság székhelye szerinti tagállam bíróságai látszanak a legjobb helyzetben lévőnek az ilyen jogviták eldöntése szempontjából, különösen, mivel a társaság működésének nyilvánosságával összefüggő alakiságok ebben az államban jelennek meg. A gondos igazságszolgáltatás érdekeit szolgálja tehát a kizárólagos joghatóság biztosítása ezen bíróságok részére (lásd e tekintetben a fent hivatkozott Sanders-ügyben hozott ítélet 11. és 17. pontját).

22 Ellentétben azzal, amit az MDU javasol, az előző pontokban hivatkozott elvekből azonban nem vezethető le, hogy a 44/2001 rendelet 22. cikke 2. pontjának alkalmazása érdekében elegendő volna, ha valamely jogi eljárás bármilyen módon összefüggésbe hozható valamely társasági szerv határozatával (lásd a Brüsszeli Egyezmény 16. cikke 1. pontjának megfelelően a C-294/92. sz. Webb-ügyben 1994. május 17-én hozott ítélet [EBHT 1994., I-1717. o.] 14. pontját és a fent hivatkozott Dansommer-ügyben hozott ítélet 22. pontját).

23 Amint ugyanis arra az orvosok hivatkoznak, ha valamely társasági szerv határozatával kapcsolatos bármely jogvita a 44/2001 rendelet 22. cikke 2. pontjának hatálya alá tartozna, ez gyakorlatilag azt jelentené, hogy valamely társaság ellen indított, akár szerződéses, akár deliktuális típusú bírósági keresetek majdnem mindig e társaság székhelye szerinti tagállam bíróságainak joghatósága alá tartoznának.

24 Az említett cikk ilyen értelmezése azonban azzal járna, hogy az ügyben szereplő kivételes joghatóság alá tartoznának azok a nem kontradiktórius jogviták is, amelyek során valamely társasági szerv döntéseinek érvényességéről határoznak, amennyiben azok kimenetele ezt az érvényességet nem befolyásolná, mind pedig azon jogviták, amelyek során a társaság működésének nyilvánosságával összefüggő alakiságokat egyáltalán nem kell vizsgálni.

25 Ez az értelmezés tehát a 44/2001 rendelet 22. cikke 2. pontjának hatályát nagyobb mértékben kiterjesztené, mint amelyet annak a jelen ítélet 20. és 21. pontjában hivatkozott célja megkövetel.

26 Következésképpen, amint arra az orvosok és az Európai Közösségek Bizottsága jogosan hivatkoznak, az említett rendelkezés úgy értelmezendő, hogy annak hatálya csak azokra a jogvitákra terjed ki, amelyekben valamelyik fél valamely társasági szerv határozatát

vitatja a releváns társasági jog vagy a társaság szerveinek működésére vonatkozó alapszabályi rendelkezések alapján.

27 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból azonban nem tűnik ki, hogy az orvosok a High Court előtt ezt vitatták volna.

28 Az alapeljárásokban ugyanis az orvosok semmilyen formában nem kifogásolták azt a tényt, hogy az MDU igazgatóságának az alapszabály szerint jogában áll a kártalanítás iránti kérelmeiket elutasító határozatot hozni.

29 Ezzel szemben az orvosok bírálják e hatáskör gyakorlásának szabályait. A jelen ügyben azt állítják, hogy az MDU hivatalból, anélkül utasította el kártalanítás iránti kérelmeiket, hogy azokat alaposabban megvizsgálta volna, megsértve ezáltal azon jogaikat, amelyek az MDU alapszabályból eredően őket mint az MDU tagjait állításuk szerint megilletik.

30 Következésképpen az alapeljárások, amelyekben az ellenérdekű felek az orvosok illetve az MDU, nem tartoznak a 44/2001 rendelet 22. cikke 2. pontjának hatálya alá.

31 A fenti megfontolásokra tekintettel a feltett kérdésre az a válasz, hogy a 44/2001 rendelet 22. cikkének 2. pontja úgy értelmezendő, hogy e rendelkezés értelmében valamely társasági szerv határozatainak érvényességére nem hat ki a jelen ügyben szereplőhöz hasonló olyan eljárás, amelynek keretében az egyik fél arra hivatkozik, hogy a társaság valamely szerve által hozott határozat megsértette azon jogokat, amelyek az említett felet állítása szerint a társaság alapszabályából eredően megilletik.

A költségekről

32 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 22. cikkének 2. pontja úgy értelmezendő, hogy e rendelkezés értelmében valamely társasági szerv határozatainak érvényességére nem hat ki a jelen ügyben szereplőhöz hasonló olyan eljárás, amelynek keretében az egyik fél arra hivatkozik, hogy a társaság valamely szerve által hozott határozat megsértette azon jogokat, amelyek az említett felet állítása szerint a társaság alapszabályából eredően megilletik.

Aláírások